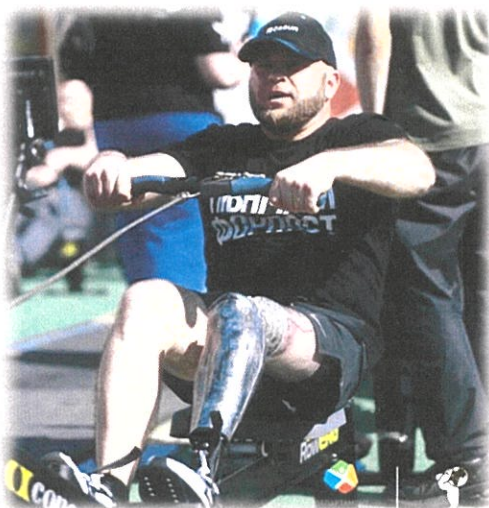

ОП 7-0(72)499

ДОКТРИНА “З ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ”

СЕРПЕНЬ 2025

ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:

Для розповсюдження в Збройних Силах України і інших складових сил оборони держави. Виготовлення копій здійснюється з дозволу розробника військової публікації.

Ця військова публікація є першим виданням.

**ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДОКТРИН ТА ПІДГОТОВКИ
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ (J-7) ЗБРОЙНИХ СИЛ
УКРАЇНИ СПІЛЬНО З НАЦІОНАЛЬНИМ
УНІВЕРСИТЕТОМ ОБОРОНИ УКРАЇНИ**

ОП 7-0(72)499

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник Генерального штабу
Збройних Сил України
генерал-майор

Андрій ГНАТОВ

“14 ” 08 2025 року

ДОКТРИНА**“З ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ
РЕАБІЛІТАЦІЇ У
ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ”**

Об'єднана визначальна
доктринальна
публікація військовим
організаційним
структурам
ЗС України та ІССОУ
з фізкультурно-
спортивної реабілітації

СЕРПЕНЬ 2025**ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:**

Для розповсюдження в Збройних Силах України і інших складових сил оборони держави. Виготовлення копій здійснюється з дозволу розробника військової публікації.

Ця військова публікація є першим виданням
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДОКТРИН ТА ПІДГОТОВКИ
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ (J-7) ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ
СПІЛЬНО З НАЦІОНАЛЬНИМ УНІВЕРСИТЕТОМ
ОБОРОНИ УКРАЇНИ

ПЕРЕДМОВА

Об'єднана визначальна доктринальна публікація, Доктрина “З фізкультурно-спортивної реабілітації у Збройних Силах України” (далі – Доктрина) розроблена робочою групою офіцерів Головного управління доктрин та підготовки Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України (далі – ЗС України) спільно з фахівцями Національного університету оборони України та погоджена із заінтересованими органами військового управління (далі – ОВУ) ЗС України, структурними підрозділами Міністерства оборони України та Генерального штабу ЗС України.

Склад робочої групи авторського колективу:

від Головного управління доктрин та підготовки Генерального штабу ЗС України: полковник **Леонід САДОВСЬКИЙ** (керівник розроблення), полковник **Олег ЧІЧКАН**, майор **Дмитро РОМАНЧЕНКО**;

від Національного університету оборони України: полковник **Олександр ПЕТРАЧКОВ**, полковник **Володимир МИХАЙЛОВ**, майор **Владислав ЮДІН**.

Ця Доктрина розроблена на виконання вимог підпункту 64.2. додатку 2 “План розробки доктрин Збройних Сил України” до Директиви Головнокомандувача ЗС України “Про організацію розробки доктринальних документів Збройних Сил України” [3].

У цій Доктрині частково використані положення стандарту НАТО/NATO FM 7-22 “Holistic health and fitness”, Headquarters Department of the Army Washington, DC, 8 October 2020 (польовий статут “Цілісне здоров'я”, Департамент штабу Сухопутних військ, Вашингтон, округ Колумбія, видання 8 жовтня 2020 року)

Також, ця Доктрина може застосовуватись іншими складовими Сил оборони України (далі – ІССОУ) під час дії правового режиму воєнного стану (особливого періоду) (посилання **1 – 5**).

Усі питання, що стосуються цієї Доктрини надсилати за такими адресами:

03168, м. Київ, проспект Повітряних Сил, 6, відділ фізичної підготовки і фізкультурно-спортивної реабілітації управління підготовки персоналу Головного управління доктрин та підготовки Генерального штабу (J-7) ЗС України або “СЕДО М” – індекс 348 (контактний телефон розробників для надання зауважень та пропозицій – 22-872);

03049, м. Київ, проспект Повітряних Сил, 28, Національний університет оборони України або “СЕДО М” – індекс 182 (контактний телефон розробників для надання зауважень та пропозицій – 21-217);

10014, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 17а, Центр оперативних стандартів і методики підготовки Збройних Сил України, електронна поштова адреса standart@mil.gov.ua або “СЕДО М” – індекс 360 (контактний телефон розробників для надання зауважень та пропозицій – (68) 44-781; (68) 32-066) в частині, що стосується оформлення та надання йому відповідного позначення (присвоєння реєстраційного номеру).

ЗМІСТ

	ПЕРЕДМОВА	2
	ВСТУП	4
1	ОСНОВНІ ЗАСАДИ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ У ЗС УКРАЇНИ	5
1.1	Загальні положення	5
1.2	Мета, призначення та основні завдання фізкультурно-спортивної реабілітації	5
1.3	Система фізкультурно-спортивної реабілітації	6
2	ОРГАНІЗАЦІЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ У ЗС УКРАЇНИ	8
2.1	Загальні положення	8
2.2	Планування фізкультурно-спортивної реабілітації	8
2.3	Забезпечення фізкультурно-спортивної реабілітації	11
2.4	Проведення фізкультурно-спортивної реабілітації	14
3	КЕРІВНИЦТВО ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЮ РЕАБІЛІТАЦІЄЮ У ЗС УКРАЇНИ	17
3.1	Загальні положення	17
3.2	Делегування повноважень	18
3.3	Розподіл повноважень	19
Додатки:		
	ПОСИЛАННЯ НА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ТА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	21
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	23
	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	24
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)	26
	ДЛЯ ЗАМІТОК	28

ВСТУП

Повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну загостило проблему повернення до виконання функціональних обов'язків військовослужбовців, що отримали під час виконання бойових та спеціальних завдань поранення, контузії, травми та хвороби.

Видання цієї Доктрини дозволить врегулювати напрямки діяльності службових осіб щодо проведення заходів відновлення функціонального стану військовослужбовців, які потребують фізкультурно-спортивної реабілітації.

Фізкультурно-спортивна реабілітація є одним з найважливіших етапів відновлення поранених, травмованих та/або хворих осіб та дозволяє покращити фізичний стан, повернути рухову активність, підвищити якість життя та сприяє психологічному відновленню військовослужбовців.

Ця Доктрина взаємопов'язана з Доктриною “З фізичної підготовки у ЗС України” та визначає основні засади, організацію та керівництво фізкультурно-спортивною реабілітацією у ЗС України.

Для деталізації розробляються Інструкція з фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України та настанови з фізкультурно-спортивної реабілітації у військах (силах) для видів (родів) військ.

Ця Доктрина передбачена для використання в ОВУ, військових частинах, вищих військових навчальних закладах, навчальних центрах, установах та організаціях ЗС України.

1. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ У ЗС УКРАЇНИ

1.1. Загальні положення

1-1. Ця Доктрина визначає мету, принципи, завдання та складові фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України, основи планування, забезпечення та керівництва фізкультурно-спортивною реабілітацією у військових організаційних структурах ЗС України у мирний та воєнний час (під час дії правового режиму воєнного стану (особливого періоду)).

1-2. Визначені в цій Доктрині положення є основою для розроблення керівних, планувальних, навчально-методичних та інших документів у системі фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України, які в подальшому отримуватимуть свій розвиток. Ієрархія основних керівних документів з фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України подана на рисунку 1.

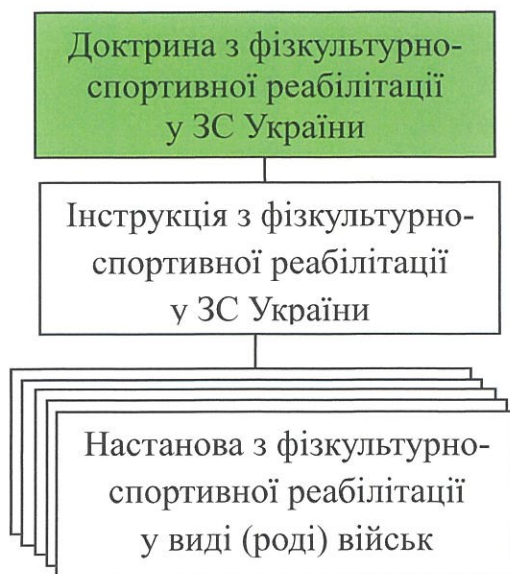

Рисунок 1. — Ієрархія основних керівних документів з фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України

1.2. Мета, призначення та основні завдання фізкультурно-спортивної реабілітації

1-3. Метою фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України є відновлення фізичних, психологічних і соціальних функцій військовослужбовців з наслідками поранень, травм та/або захворювань для їхнього повернення до виконання обов'язків військової служби засобами фізкультурно-спортивної реабілітації.

1-4. Результатом видання цієї Доктрини є впровадження єдиних підходів щодо організації фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України, що дозволить забезпечити набуття військовими організаційними структурами ЗС України спеціальних спроможностей щодо відновлення і компенсації за допомогою занять фізичною культурою і спортом функціональних можливостей військовослужбовців з наслідками поранень, травм та/або захворювань для поліпшення їхнього фізичного і психологічного стану.

1-5. Основними завданнями фізкультурно-спортивної реабілітації військовослужбовців є:

повернення до виконання обов'язків військової служби, в тому числі – за новими військово-обліковими спеціальностями;

покращення фізичного та функціонального стану;

відновлення ментального здоров'я.

Виконання завдань фізкультурно-спортивної реабілітації здійснюється через:

проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації військовими організаційними структурами ЗС України;

забезпечення доступу до об'єктів інфраструктури фізкультурно-спортивної реабілітації;

налагодження ефективної міжвідомчої взаємодії у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації військовослужбовців;

створення умов для формування й розвитку фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України;

розбудову ефективних комунікацій та інформування суспільства з питань фізкультурно-спортивної реабілітації військовослужбовців.

1.3. Система фізкультурно-спортивної реабілітації

1-6. Фізкультурно-спортивна реабілітація у ЗС України здійснюється у системі, яка являє собою сукупність взаємопов'язаних елементів для відновлення фізичних, психологічних і соціальних функцій військовослужбовців для їхнього повернення до виконання обов'язків військової служби.

1-7. Основними елементами системи фізкультурно-спортивної реабілітації ЗС України є:

а) суб'єкти фізкультурно-спортивної реабілітації – відповідні органи військового управління та посадові особи управління військових об'єднань, з'єднань і частин, установ та організацій, заклади фізичної культури і спорту, командири всіх ступенів, фахівці з фізкультурно-спортивної реабілітації, які безпосередньо здійснюють керівництво, проведення та забезпечення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації;

б) об'єкти фізкультурно-спортивної реабілітації – військовослужбовці ЗС України з якими проводяться заходи фізкультурно-спортивної реабілітації;

в) засоби, форми і методи, що забезпечують управління фізкультурно-спортивною реабілітацією (керівництво, всебічне забезпечення, підготовка персоналу, планування (програмування), проведення, оцінювання та впровадження досвіду).

1-8. Процес фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України – це цілеспрямована, послідовна та взаємоузгоджена діяльність суб'єктів фізкультурно-спортивної реабілітації щодо впливу на об'єкти фізкультурно-спортивної реабілітації для досягнення ними визначених спроможностей. Вказаний процес включає п'ять фаз:

перша фаза (планування) – аналіз існуючих спроможностей військових організаційних структур ЗС України та визначення спроможностей, яких необхідно набути для виконання типових завдань та формування вимог до системи фізкультурно-спортивної реабілітації, визначення мети, завдань та порядку проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації, відповідальних виконавців і обсягів необхідних ресурсів для забезпечення цих заходів;

друга фаза (забезпечення) – організація виділення необхідних ресурсів для забезпечення фізкультурно-спортивної реабілітації, розвиток та удосконалення навчальної матеріально-технічної бази (далі – НМТБ) відповідно до потреб фізкультурно-спортивної реабілітації;

третя фаза (проведення) – проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації, документування спостережень за виконанням завдань фізкультурно-спортивної реабілітації та здійснення проміжного та поточного контролю на відповідному етапі фізкультурно-спортивної реабілітації, аналіз ефективності проведених дій;

четверта фаза (оцінювання) – здійснення оцінювання, звітування та визначення напрямків подальшого удосконалення фізкультурно-спортивної реабілітації;

п'ята фаза (вивчення та впровадження досвіду) – збір, узагальнення та аналіз результатів фізкультурно-спортивної реабілітації, вивчення досвіду проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації та впровадження отриманих результатів.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

2.1. Загальні положення

2-1. Організація фізкультурно-спортивної реабілітації – діяльність суб'єктів фізкультурно-спортивної реабілітації спрямована на продуману, планову, систематичну і всебічно забезпечену реабілітацію військовослужбовців засобами фізичної культури.

2-2. Метою організації фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України є налагодження та удосконалення взаємозв'язків між суб'єктами і об'єктами фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України, координація їхніх дій та створення умов для якісного планування фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України, підготовки та всебічного забезпечення спланованих заходів фізкультурно-спортивної реабілітації.

Організація фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України включає:
планування фізкультурно-спортивної реабілітації;
забезпечення фізкультурно-спортивної реабілітації, розвиток та використання НМТБ фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України;
проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації.

Фізкультурно-спортивна реабілітація у ЗС України організовується та проводиться з урахуванням національного та міжнародного досвіду проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації.

2.2. Планування фізкультурно-спортивної реабілітації

2-3. Планування фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України – діяльність суб'єктів фізкультурно-спортивної реабілітації щодо визначення (уточнення) мети та завдань фізкультурно-спортивної реабілітації, порядку і послідовності проведення узгоджених за місцем і часом заходів фізкультурно-спортивної реабілітації.

Планування фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України ґрунтується на:

часових показниках початку та завершення індивідуального процесу реабілітації;

часових показниках початку та завершення навчального року, поділу його на періоди (за необхідності) з визначеною тривалістю;

кількості реабілітаційних/навчальних днів у місяці;

тривалості реабілітаційного/навчального дня;

тривалості однієї реабілітаційної/навчальної години.

Під час планування фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України повинні бути враховані перспективи удосконалення організаційно-штатних і функціональних структур, а також їхнє технічне оснащення.

2-4. Основою для планування фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України є завдання, покладені на ЗС України законами України, вимогами Президента України – Верховного Головнокомандувача ЗС України, Міністра оборони України, Головнокомандувача ЗС України та начальника Генерального штабу ЗС України.

Планування фізкультурно-спортивної реабілітації військовослужбовців у ВВНЗ (ВНП ЗВО), військових ліцях визначається відповідними наказами Міністерства оборони України, Головнокомандувача ЗС України та начальника Генерального штабу ЗС України.

2-5. Планування фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України включає середньострокове та короткострокове планування.

Середньострокове планування фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України – колективна робота органів військового управління щодо визначення кількості, порядку та послідовності, місця і часу проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації на основі середньострокових і довгострокових концепцій (стратегій, програм) реабілітації та відновлення особового складу ЗС України.

Середньострокове планування проводиться згідно з прогнозованими показниками видатків на фізкультурно-спортивну реабілітацію ЗС України.

Короткострокове планування фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України – колективна робота органів управління військових організаційних структур щодо визначення мети та завдань фізкультурно-спортивної реабілітації, кількості, порядку та послідовності, місця і часу проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації та завдань щодо їхнього всебічного забезпечення на навчальний рік.

2-6. Основою якісного планування фізкультурно-спортивної реабілітації є своєчасне та послідовне узгодження документів планування фізкультурно-спортивної реабілітації з документами планування на всіх рівнях управління.

Планування фізкультурно-спортивної реабілітації здійснюють:

в органах військового управління – начальник штабу та фахівці з фізкультурно-спортивної реабілітації та фізичної підготовки і спорту структурного підрозділу;

у військовій частині – начальник штабу та фахівець з фізкультурно-спортивної реабілітації разом з начальником фізичної підготовки і спорту та начальником медичної служби;

у батальйоні – начальник штабу та фахівець з фізкультурно-спортивної реабілітації (за наявності) разом з фахівцем фізичної підготовки і спорту (за наявності) та фахівцем медичної служби;

у роті – командир роти.

2-7. Сутність загального планування полягає у визначенні комплексу заходів фізкультурно-спортивної реабілітації на перший рік, з детальним обґрунтуванням і розрахунками потреби у фінансових і матеріально-технічних засобах та основних заходів на наступний навчальний рік.

Під час загального планування, на підставі прогнозованих обсягів видатків загального фонду на фізкультурно-спортивну реабілітацію ЗС України, визначається та узгоджується перелік заходів фізкультурно-спортивної реабілітації на перший навчальний рік, а також основні заходи на другий рік. При цьому враховуються місце, час, сили і засоби, що залучаються до проведення та забезпечення цих заходів.

Кінцевим результатом планування фізкультурно-спортивної реабілітації є розроблені плануючі документи, перелік яких залежить від ланки управління та передбачені Інструкцією з фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України.

Планування фізкультурно-спортивної реабілітації може здійснюватися послідовним або паралельним методами.

2-8. Поточне планування фізкультурно-спортивної реабілітації – це процес уточнення та деталізації в планувальних документах заходів фізкультурно-спортивної реабілітації, визначених у ході загального планування. Воно здійснюється відповідно до затвердженого кошторису Міністерства оборони України, Плану утримання та розвитку ЗС України на поточний рік.

Під час планування фізкультурно-спортивної реабілітації враховуються: стан фізичного, психічного, соціального та духовного здоров'я особового складу (наявність хронічних захворювань, фізичних обмежень тощо);

показання щодо індивідуальної реабілітації військовослужбовців з наслідками поранень, травм та/або захворювань;

особливості військових частин і підрозділів;

організаційно-штатна структура військових частин і підрозділів, їхня укомплектованість фахівцями фізкультурно-спортивної реабілітації, кількість військовослужбовців з наслідками поранень, травм та/або захворювань;

аналіз стану фізкультурно-спортивної реабілітації;

наявність, пропускну спроможність (можливості), інклюзивність об'єктів НМТБ щодо проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації;

вартість і обґрунтування витрат на фізкультурно-спортивну реабілітацію;

наявність фінансових і матеріальних ресурсів на організацію і проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації;

час для проведення заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації, що не перешкоджатиме виконанню основних завдань;

кваліфікація наявних фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації;

можливі ризики під час організації та проведенні занять з фізкультурно-спортивної реабілітації;

можливості взаємодії з іншими військовими частинами, закладами та установами різних форм власності, громадськими об'єднаннями щодо організації та проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації.

2.3. Забезпечення фізкультурно-спортивної реабілітації

2-9. Забезпечення фізкультурно-спортивної реабілітації – діяльність суб'єктів фізкультурно-спортивної реабілітації щодо забезпечення спланованих заходів фізкультурно-спортивної реабілітації за всіма напрямками постачання відповідно до обґрунтованих заявок і норм забезпечення матеріально-технічними засобами, навчальними та навчально-тренувальними засобами, коштами, підручниками, навчальними посібниками тощо.

2-10. Основними завданнями забезпечення фізкультурно-спортивної реабілітації є:

- створення необхідних запасів матеріально-технічних засобів і фінансових ресурсів, розвиток НМТБ для забезпечення виконання завдань фізкультурно-спортивної реабілітації;

- забезпечення та розподіл між підпорядкованими військовими організаційними структурами матеріально-технічних засобів, об'єктів НМТБ та фінансових ресурсів;

- організація забезпечення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації;

- організація обліку, зберігання та економного використання фінансових ресурсів і матеріально-технічних засобів;

- аналіз ефективності використання виділених засобів.

2-11. Організаторами забезпечення фізкультурно-спортивної реабілітації є командувачі, командири, начальники всіх рівнів. Безпосереднє керівництво забезпеченням фізкультурно-спортивної реабілітації здійснюють їхні заступники за напрямками діяльності (через підпорядковані їм служби) та начальники фінансово-економічних органів.

2-12. Основним засобом забезпечення фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України є НМТБ ЗС України. Вона використовується для проведення відповідних заходів фізкультурно-спортивної реабілітації.

2-13. Утримання НМТБ, її складові та порядок використання визначаються керівними документами: наказами, директивами Міністерства оборони України, Головнокомандувача ЗС України, Генерального штабу ЗС України, командувачів видів (родів) військ ЗС України.

2-14. Удосконалення (розвиток) НМТБ – це система заходів, спрямованих на приведення НМТБ у відповідність із вимогами керівних документів, що регламентують фізкультурно-спортивну реабілітацію військ (сил) та технічними характеристиками споруд, інвентарю та обладнання, що використовуються для фізкультурно-спортивної реабілітації військовослужбовців.

Воно включає:

- будівництво нових об'єктів для проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації;

реконструкцію, розширення, поточний і капітальний ремонт існуючих об'єктів з урахуванням їхньої інклюзивності та доступності;

оснащення та устаткування об'єктів фізкультурно-спортивної реабілітації необхідними зразками інвентарю і обладнання.

З метою узагальнення підходів до створення та функціонування НМТБ з фізкультурно-спортивної реабілітації розробляються вимоги до НМТБ фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України, що входитимуть до Інструкції з фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України.

2-15. Розвиток НМТБ з фізкультурно-спортивної реабілітації здійснюється в рамках виконання заходів Плану утримання та розвитку ЗС України, згідно з рішенням Головнокомандувача ЗС України, начальника ГШ ЗС України.

2-16. Суб'єктами удосконалення (розвитку) НМТБ з фізкультурно-спортивної реабілітації є Міністерство оборони України, ГШ ЗС України, командування видів, окремих родів військ (сил), оперативні командування (повітряні командування та їм рівні), військові об'єднання (з'єднання, частини), заклади фізичної культури і спорту Міністерства оборони України, ВВНЗ (ВНП ЗВО), навчальні центри ЗС України.

2-17. Забезпечення військовим майном фізкультурно-спортивної реабілітації включає заходи, спрямовані на задоволення потреб військових організаційних структур для якісної організації та проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації.

Загальні вимоги до військового майна відпрацьовуються і затверджуються у ГШ ЗС України.

2-18. Організація забезпечення фізкультурно-спортивної реабілітації військовим майном включає:

- планування забезпечення військовим майном;
- своєчасне і повне забезпечення військових частин (установ) та підрозділів військовим майном;
- експлуатація, зберігання і ремонт військового майна;
- розвиток (удосконалення, модернізація) військового майна.

2-19. Перелік та кількість необхідних об'єктів фізкультурно-спортивної реабілітації і порядок їхнього обладнання визначаються відповідно до вимог наказів Міністерства оборони України, Головнокомандувача ЗС України, ГШ ЗС України і потреби військ (сил), які базуються на них, статутів, вимог до НМТБ з фізкультурно-спортивної реабілітації, Інструкції з фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України та Настанов з фізкультурно-спортивної реабілітації у видах, родах військ (сил).

2-20. Відповідальним за забезпечення військовим майном фізкультурно-спортивної реабілітації структурних підрозділів ГШ ЗС України, органів військового управління, військових об'єднань (з'єднань, частин), установ, НЦ, ВВНЗ є керівники структурних підрозділів ГШ ЗС України, командування видів, окремих родів військ (сил), у підпорядкуванні яких вони перебувають.

Планування забезпечення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації здійснюється заступниками командира військової частини з логістики (озброєння, тилу), начальником фінансово-економічного органу спільно зі штабом, на підставі вимог керівних документів з організації фізкультурно-спортивної реабілітації, в тому числі – вимог до НМТБ та планів проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації.

2-21. Фінансове забезпечення фізкультурно-спортивної реабілітації – це система заходів, яку організовують і проводять для своєчасного і повного задоволення потреб фізкультурно-спортивної реабілітації військ у коштах, зокрема розвитку НМТБ ЗС України.

Фінансове забезпечення є одним з видів забезпечення фізкультурно-спортивної реабілітації, необхідним елементом управлінської діяльності посадових осіб щодо вирішення питань з фізкультурно-спортивної реабілітації. Фінансове забезпечення фізкультурно-спортивної реабілітації здійснюють командири (начальники), фахівці фінансово-економічної служби за участі фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації.

Фінансове забезпечення фізкультурно-спортивної реабілітації включає:

планування, витребування і отримання грошових коштів з урахуванням потреб фізкультурно-спортивної реабілітації;

придбання інвентарю, обладнання і майна, навчальної літератури, нагородної та сувенірної атрибутики, бланків документів;

придбання матеріалів, обладнання та інструментів для ремонту та утримання об'єктів НМТБ з фізкультурно-спортивної реабілітації.

2-22. Науково-методичне забезпечення фізкультурно-спортивної реабілітації здійснюється фахівцями фізкультурно-спортивної реабілітації, фізичної підготовки і адаптивного спорту. Воно включає:

проведення наукових досліджень з питань фізкультурно-спортивної реабілітації у військових частинах шляхом виконання науково-дослідних робіт (оперативних завдань) тощо;

підготовку керівників заходів фізкультурно-спортивної реабілітації;

узагальнення та поширення передового досвіду організації та проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації;

збір, обробку, аналіз та використання інформації про зміст та стан фізкультурно-спортивної реабілітації;

наукову експертизу змісту керівних документів з фізкультурно-спортивної реабілітації військовослужбовців;

розробку рекомендацій, спрямованих на покращення фізкультурно-спортивної реабілітації військовослужбовців.

Визначення та керування напрямами наукових досліджень, формування єдиного підходу до методик проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації здійснюється Науково-методичною радою фізичної підготовки ЗС України (далі – Рада) затвердженої наказом Головнокомандувача ЗС України. У своїй діяльності Рада керується Положенням про Раду та іншими нормативно-правовими актами.

2.4. Проведення фізкультурно-спортивної реабілітації

2-23. Фізкультурно-спортивна реабілітація в ЗС України є складовою загальної системи реабілітації та спрямована на відновлення, збереження та покращення здоров'я військовослужбовців за допомогою занять фізичними вправами. Вона включає проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації спрямованих на повернення бійців до військової служби та активного життя.

ЗС України можуть проводити заходи фізкультурно-спортивної реабілітації разом з ІССО в рамках об'єднаних заходів фізкультурно-спортивної реабілітації та разом зі збройними силами інших держав в рамках міжнародного військового співробітництва.

Заходи фізкультурно-спортивної реабілітації здійснюються фахівцями фізкультурно-спортивної реабілітації, фізичної підготовки і адаптивного спорту, командирами (начальниками) підрозділів.

2-24. Фізкультурно-спортивна реабілітація у організаційних структурах ЗС України проводиться за формами передбаченими Доктриною з фізичної підготовки у ЗС України. Зміст, тривалість та методики проведення цих форм наводяться у Інструкції з фізичної підготовки у ЗС України, Інструкції з фізкультурно-спортивної реабілітації у ЗС України та Настановах з фізкультурно-спортивної реабілітації у видах, родах військ (сил).

2-25. Проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації здійснюється в три етапи: підготовчий, безпосереднього проведення та підбиття підсумків.

На **підготовчому етапі** проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації здійснюють: аналіз вихідних даних; вивчення керівних документів; вивчення навчально-методичної літератури; розроблення документів планування, наказів, розпоряджень тощо; перевірка елементів забезпечення; підготовка керівників заходів фізкультурно-спортивної реабілітації та їх помічників; власна підготовка передбачає написання (чи уточнення) плану (сценарію) проведення заходу, огляд місць його проведення, підготовку інвентарю та обладнання, перевірку їхньої справності, доповідь керівнику про готовність до проведення.

Етап безпосереднього проведення заходів полягає у діяльності визначених посадових осіб щодо практичного втілення їх у процес повсякденної діяльності військ (сил) під час проведення підготовчої, основної та заключної

частин заняття відповідно до змісту, послідовності, часу, визначеному у плані заняття відповідно до обраних форм організації фізичної підготовки, що застосовуються у фізкультурно-спортивній реабілітації військовослужбовців.

Етап підбиття підсумків включає: узагальнення та аналіз отриманих результатів; документальне оформлення результатів; формулювання висновків та пропозицій і доведення їх до військовослужбовців.

2-26. Основним засобом фізкультурно-спортивної реабілітації є рухова активність (фізичні вправи) військовослужбовця, що здійснюється за відповідною програмою. До допоміжних засобів фізкультурно-спортивної реабілітації відносяться природні та гігієнічні фактори, що використовуються у необхідних обсягах та послідовності.

2-27. Оцінювання фізкультурно-спортивної реабілітації проводиться з метою отримання об'єктивної інформації щодо набуття індивідуального фізичного та функціонального стану військовослужбовців, визначення методичної майстерності керівників заходів фізкультурно-спортивної реабілітації, якості управління фізкультурно-спортивною реабілітацією та її ефективності, з'ясування проблемних питань та надання детальних рекомендацій щодо їх усунення.

2-28. Контроль фізкультурно-спортивної реабілітації – діяльність службових осіб відповідного органу військового управління, військової частини (установи) з вивчення і аналізу фактичного стану та кінцевих результатів функціонування системи фізкультурно-спортивної реабілітації, яку проводять відповідно до встановлених вимог і реалізують у визначеній системі перевірки та оцінювання.

Метою контролю є забезпечення повного та якісного виконання наказів і вказівок командирів та начальників, інструкції та настанов з фізкультурно-спортивної реабілітації, а також інших керівних документів, що регламентують функціонування системи фізкультурно-спортивної реабілітації.

Контроль за фізкультурно-спортивною реабілітацією має бути систематичним, об'єктивним, конкретним і завжди поєднуватися з наданням допомоги. Існує три види контролю: вступний, проміжний та підсумковий.

2-29. Облік фізкультурно-спортивної реабілітації – діяльність службових осіб відповідного органу військового управління, військової частини (установи) щодо збирання, систематизації, узагальнення та збереження інформації про функціонування системи фізкультурно-спортивної реабілітації, її результатів для вироблення і прийняття обґрунтованих рішень стосовно її удосконалення.

Облік фізкультурно-спортивної реабілітації має бути систематичним, об'єктивним, конкретним і оперативним. Існує два види обліку: оперативний і підсумковий.

2-30. Звітність з фізкультурно-спортивної реабілітації як елемент оцінювання достатності, результативності та економічної прийнятності системи фізкультурно-спортивної реабілітації є основою для коригування її функціонування. Керівники всіх рівнів управління щорічно (чи по завершенню заходів) надають за підпорядкуванням звіти про стан фізкультурно-спортивної реабілітації:

- за результатами проведених заходів та перевірок;

- видам забезпечення за даними, які обліковуються;

- спорудам, які збудовано, реконструйовано та обладнано за поточний період;

- забезпеченості обладнанням та інвентарем тощо;

- суми асигнувань, які було сплановано на потреби фізкультурно-спортивної реабілітації;

- укомплектованості фахівцями фізкультурно-спортивної реабілітації, їх кількісно-якісною характеристикою;

- вивчення та впровадження досвіду з організації та проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації (організовується та проводиться відповідно до Доктрини з вивчення та впровадження досвіду у ЗС України);

- проблемні питання організації фізкультурно-спортивної реабілітації та пропозиції щодо її вдосконалення.

3. КЕРІВНИЦТВО ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЮ РЕАБІЛІТАЦІЄЮ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

3.1. Загальні положення

3-1. Розподіл повноважень щодо реалізації визначених функцій управління фізкультурно-спортивною реабілітацією (керівництво, забезпечення, організація), здійснюється відповідно до законодавства України.

3-2. Керівництво фізкультурно-спортивною реабілітацією військовослужбовців – діяльність командирів (начальників), інших посадових осіб, яка спрямована на вироблення та прийняття рішень, постановку завдань виконавцям, координацію та всебічне забезпечення їхніх дій, контроль та аналіз результатів виконання поставлених завдань та підведення підсумків.

Основними заходами керівництва фізкультурно-спортивною реабілітацією є: постановка (уточнення) завдань командирам (начальникам) з організації фізкультурно-спортивної реабілітації на навчальний рік (плановий період);

практична реалізація спланованих заходів в організаційних структурах з одночасним їхнім коригуванням за результатами контролю, а саме: здійснення перевірок щодо якості організації і методики проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації; ведення обліку та аналіз результатів проведених заходів фізкультурно-спортивної реабілітації; коригування процесу фізкультурно-спортивної реабілітації;

надання практичної допомоги керівникам в удосконаленні методів їхньої роботи в ході підготовки та проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації;

цілеспрямована підготовка командирів в ході проведення навчально-методичних зборів, інструкторсько-методичних (показових) занять тощо з метою набуття ними індивідуальних організаційно-методичних умінь та навичок в організації заходів фізкультурно-спортивної реабілітації;

надання прав посадовим особам щодо керівництва фізкультурно-спортивною реабілітацією, визначення їхніх обов'язків та відповідальності;

постійне вдосконалення НМТБ;

ж) постійне узагальнення передового досвіду фізкультурно-спортивної реабілітації та імплементація його у практичну діяльність;

науково-обґрунтована розробка стратегій, концепцій, настанов, інструкцій, методичних рекомендацій та інших навчально-методичних посібників (матеріалів);

мотивування військовослужбовців до активної участі в заходах фізкультурно-спортивної реабілітації та становлення них, як суб'єктів фізичного самовиховання (самовдосконалення).

3-3. Загальне управління фізкультурно-спортивною реабілітацією у ЗС України здійснює Головнокомандувач ЗС України.

3-4. Безпосереднє керівництво фізкультурно-спортивною реабілітацією здійснюють:

начальник Генерального штабу ЗС України (через структурний підрозділ у складі Головного управління доктрин та підготовки);

командувачі видів ЗС України, окремих родів військ (сил), оперативних командувань (повітряних командувань та їм рівних), керівники структурних підрозділів Генерального штабу ЗС України – в підпорядкованих органах військового управління, структурних підрозділах, військових частинах (установах, підрозділах), ВВНЗ, установах через органи управління фізкультурно-спортивною реабілітацією та фізичною підготовкою (визначених виконавців);

командири військових об'єднань (з'єднань і частин) – у військових об'єднаннях, з'єднаннях і частинах через фахівця фізкультурно-спортивної реабілітації (при відсутності штатної посади – через позаштатних фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації).

3.2. Делегування повноважень

3-5. Основними принципами керівництва фізкультурно-спортивною реабілітацією у ЗС України є делегування та розподіл повноважень. Дотримання цих принципів сприяє децентралізації системи управління, ініціативі та підвищенню ефективності фізкультурно-спортивної реабілітації.

Принцип делегування передбачає передачу деяких повноважень з організації та проведення фізкультурно-спортивної реабілітації підпорядкованим командирам (органам управління нижчого рівня), створенні координаційних органів та визначенні взаємовідносин між ними.

У разі делегування повноважень щодо проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації, що виходять за межі функціональних обов'язків об'єкту управління, командири (начальники) зобов'язані організувати підготовку зацікавлених посадових осіб на відповідних навчально-методичних зборах, конференціях, семінарах, інструкторсько-методичних та показових заняттях. На рівні військової частини такі повноваження можуть бути делеговані військовослужбовцям щодо проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації.

Доктрина не замінює повноваження та обов'язки командирів (начальників) визначати напрямки, завдання та порядок організації проведення заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації. За такі рішення відповідальність несе командувач (командир, начальник).

3.3. Розподіл повноважень

3-6. Керівництво фізкультурно-спортивною реабілітацією ЗС України здійснюється згідно з таким розподілом повноважень:

3-7. *у ЗС України* – Головнокомандувач ЗС України (через одного із своїх заступників) формує основні засади функціонування системи фізкультурно-спортивної реабілітації ЗС України, щороку визначає вимоги до неї та кількість і спрямованість заходів фізкультурно-спортивної реабілітації ЗС України, які необхідно провести під його керівництвом або керівництвом Міністра оборони України;

начальник Генерального штабу ЗС України (через відповідний структурний підрозділ фізичної підготовки і фізкультурно-спортивної реабілітації):

здійснює безпосереднє планування фізкультурно-спортивної реабілітації ЗС України;

організовує та проводить заходи фізкультурно-спортивної реабілітації ЗС України;

організовує відпрацювання військових публікацій з питань фізкультурно-спортивної реабілітації ЗС України;

є замовником на підготовку фахівців з фізкультурно-спортивної реабілітації;

здійснює доктринальне та навчально-методичне забезпечення фізкультурно-спортивної реабілітації ЗС України;

організовує узагальнення та впровадження досвіду фізкультурно-спортивної реабілітації;

надає пропозиції щодо розподілу фінансових ресурсів на фізкультурно-спортивну реабілітацію;

у видах, окремих родах військ (сил) ЗС України (через А7, N7) – командувач виду, окремого роду військ (сил) ЗС України (через заступника та відповідний структурний підрозділ фізичної підготовки і фізкультурно-спортивної реабілітації):

організовує та здійснює планування фізкультурно-спортивної реабілітації у видах, родах військ (сил);

здійснює навчально-методичне забезпечення фізкультурно-спортивної реабілітації ЗС України (видання видових настанов з фізкультурно-спортивної реабілітації);

організовує та проводить заходи фізкультурно-спортивної реабілітації військовослужбовців у підпорядкованих військових частинах та органах військового управління;

бере участь в узагальненні досвіду фізкультурно-спортивної реабілітації;

3-8. *Структурні підрозділи* органів військового управління з фізичної підготовки та фізкультурно-спортивної реабілітації видів (родів) військ (сил):

беруть участь у плануванні фізкультурно-спортивної реабілітації видів, родів військ (сил);

організують та проводять заходи фізкультурно-спортивної реабілітації;
організують підготовку фахівців з фізкультурно-спортивної реабілітації;
узагальнюють та впроваджують досвід фізкультурно-спортивної реабілітації;

розробляють військові публікації з питань фізкультурно-спортивної реабілітації та здійснюють моніторинг їхнього впровадження.

3-9. Структурні підрозділи оперативних (повітряних) командувань:

організують проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації в управлінні оперативного командування;

надають методичну допомогу командирам військових частин оперативного командування в організації та методиці проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації та контроль за проведенням цих заходів;

беруть участь у розробленні плану заходів фізкультурно-спортивної реабілітації у оперативному командуванні та організують його виконання;

розробляють план та Положення про проведення спортивних заходів (в тому числі – з адаптивних видів спорту) оперативного командування, проводять та контролюють його виконання у військових частинах;

організують і проводять змагання з адаптивних видів спорту на першість серед військових частин оперативного командування;

проводять відбір кандидатів до збірних команд оперативного командування з адаптивних видів спорту та проводять з ними навчально-тренувальні збори;

ведуть облік результатів фізкультурно-спортивної реабілітації військових частин оперативного командування;

розробляють кошториси на використання коштів щодо організації забезпечення і проведення фізкультурно-спортивної реабілітації у військових частинах оперативного командування;

узагальнюють передовий досвід в організації фізкультурно-спортивної реабілітації;

розробляють та розповсюджують методичні рекомендації щодо поліпшення організації фізкультурно-спортивної реабілітації у військових частинах оперативного командування.

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

ПОСИЛАННЯ НА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ТА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

Позначка НПА та військової публікації	Повне найменування НПА та військової публікації
1	2
	1. Закон України “Про правовий режим воєнного стану”, введений в дію постановою Верховної Ради України № 389-VIII від 12.05.2015 (зі змінами)
	2. Закон України “Про оборону України”, введений в дію постановою Верховної Ради України № 1993-XII від 06.12.1992 (зі змінами)
	3. Закон України “Про Збройні Сили України”, введений в дію постановою Верховної Ради України №1935-XII від 06.12.1991 (зі змінами)
	4. Закону України “Про військовий обов’язок і військову службу”, введений в дію постановою Верховної Ради України від 25.03.1992 № 2233-XII (зі змінами)
	5. Закон України “Про загальну мобілізацію”, введений в дію постановою Верховної Ради України № 2105-IX від 03.03.2022 (зі змінами)
	6. Закон України “Про фізичну культуру і спорт”. Відомості Верховної Ради України, 1994, № 14, ст. 80
	7. Закон України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”. Відомості Верховної Ради України, 1993, № 45, ст. 425
	8. Закон України “Основи законодавства України про охорону здоров’я”, Відомості Верховної Ради України, 1993, № 4, ст. 19
	9. Закон України “Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні”. Відомості Верховної Ради України, 2006, № 2-3, ст. 36
	10. Закон України “Про реабілітацію у сфері охорони здоров’я”. Відомості Верховної Ради України, 2021, № 8, ст. 59
	11. Про підтримку розвитку системи спортивної реабілітації учасників бойових дій, які брали участь в антитерористичній операції, у заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, затверджена Указом Президента України від 12.05.2018 року № 123/2018
	12. Національна система фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни та членів їх сімей, сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, затвердженого Указом Президента України від 23.08.2020 №342/2020
	13. Постанова Кабінету Міністрів України від 04.11.2020 року № 1089 “Про Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року”
	14. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 № 1188 “Про затвердження Державного соціального стандарту фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни, членів їх сімей та сімей загиблих (померлих) ветеранів війни”

1	2
	15. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.06.2021 № 667 “Про затвердження плану дій на 2021 – 2025 роки щодо реалізації Національної стратегії розвитку системи фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни та членів їх сімей, сімей загиблих (померлих) ветеранів війни”
	16. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2021 № 1268 “Про Питання організації реабілітації у сфері охорони здоров’я”
	17. “Концепція розвитку фізичної підготовки і спорту в системі Міністерства оборони України”, затверджена та введена в дію наказом Міністерства оборони України від 28.12.2022 452/нм
	18. Інструкція “З фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України”, затверджена та введена в дію наказом Міністерства оборони України від 05.08.2021 №225
	19. Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, закладах фахової передвищої військової освіти, затверджене наказом та введене в дію Міністерства оборони України від 15.02.2024 № 120
	20. “Порядок організації забезпечення підготовки військ (сил) Збройних Сил України навчальним військовим майном”, затверджений та введений в дію наказом Головнокомандувача Збройних Сил України від 14.05.2020 № 31
	21. Рішення Головнокомандувача Збройних Сил України 127153/С/З-2023 від 23.03.2024 року “Щодо уточнення перспективної моделі фізкультурно-спортивної реабілітації в Збройних Силах України”
ВКП 7-00(03).01	22. Доктрина “З організації підготовки у Збройних Силах України”, затверджена та введена в дію наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 01.07.2020 № 22
ВКП 7-00(01).01	23. Доктрина “З організації об’єднаної підготовки сил оборони держави”, затверджена та введена в дію наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 09.09.2020 № 2694/НВГШ
ОП 7-0(165)	24. Доктрина “З організації оцінювання (сертифікації) у Збройних Силах України, четверте видання, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 04.04.2022 (вих. від 05.04.2022 № 3368/НВГШ)

Примітка. Якщо військову публікацію (нормативно-правовий акт, доктринальні документи або навчально-методичні матеріали, керівний документ і стандарт НАТО та держав-членів НАТО тощо), на яку є посилання, замінено новою або до неї внесено зміни, то треба застосовувати нову військову публікацію тощо, охоплюючи всі внесені до неї зміни.

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Скорочення та умовні позначення	Повне словосполучення та поняття, що скорочуються
1	2
ВВНЗ	Вищий військовий навчальний заклад
ВКДП	Військова керівна деталізована публікація
ВНП ЗВО	Військовий навчальний підрозділ закладу вищої освіти
ГШ ЗС України	Генеральний штаб Збройних Сил України
ЗС України	Збройні Сили України
ЗФПВО	Заклади фахової передвищої військової освіти
ІССОУ	Інші складові сил оборони України
НМТБ	Навчальна матеріально-технічна база
НЦ	Навчальний центр
ОП	Об'єднана визначальна публікація військовим організаційним структурам
NATO (НАТО)	North Atlantic Treaty Organization (Організація Північноатлантичного договору)

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Адаптивний спорт – діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на залучення осіб з інвалідністю та/або осіб з обмеженням повсякденного функціонування до занять фізичною культурою з метою сприяння відновленню для досягнення і підтримання соціальної та матеріальної незалежності, соціально-трудової адаптації та інтеграції в суспільство, сприяння фізичній, психологічній реабілітації, забезпечення можливості ведення самостійного способу життя та залученості до місцевої спільноти.

Військова публікація – це військовий доктринальний документ, навчально-методичний матеріал, офіційно затверджений або введений у дію відповідним наказом (рішенням), що встановлює для загального (обмеженого доступу) й багаторазового використання правила, загальні принципи або характеристики, які стосуються сфери військової діяльності чи її результатів.

Гігієнічні фактори – допоміжний засіб фізкультурно-спортивної реабілітації, що передбачає оптимізацію процесів відновлення та розвитку за допомогою зовнішніх умов, а також умов сприяння відновленню фізичних сил після вказаних заходів.

Індивідуальний план реабілітації – документ, розроблений фахівцями на підставі результатів медичного та реабілітаційного обстеження військовослужбовця, що визначає мету та завдання реабілітації та комплекс заходів, необхідних для їхнього досягнення.

Метод фізкультурно-спортивної реабілітації – це сукупність прийомів і способів, за допомогою яких здійснюється передача, засвоєння знань та формування вмінь і навичок.

Навчальна матеріально-технічна база – сукупність матеріальних, технічних засобів і обладнаних навчальних об'єктів (районів місцевості), призначених для організації забезпечення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації військовослужбовців та груп органів військового управління, військових частин та підрозділів (установ), відповідно до планів, програм (курсів) фізкультурно-спортивної реабілітації.

Організація фізкультурно-спортивної реабілітації – діяльність службових осіб військової частини щодо планування, підготовки фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації, контроль та облік заходів фізкультурно-спортивної реабілітації.

Особа з обмеженнями повсякденного функціонування – особа, яка внаслідок стану здоров'я або старіння втратила або може втратити здатність до участі у заняттєвій активності у спосіб і межах, звичайних для неї.

Підготовка керівників заходів фізкультурно-спортивної реабілітації – процес навчання командирів підрозділів, фахівців (позаштатних фахівців) фізичної підготовки і спорту та фізкультурно-спортивної реабілітації, членів спортивного активу військової частини та підрозділів для організації і проведення заходів фізкультурно-спортивної реабілітації.

Природні фактори – допоміжний засіб фізкультурно-спортивної реабілітації, що передбачає використання оздоровчих сил природи з метою загартування організму, підвищення опірності до негативних чинників навколишнього середовища та збільшення функціональних резервів організму.

Спортивний актив – військовослужбовці-спортсмени (судді, тренери) з видів спорту, в тому числі – адаптивних.

Фахівець фізкультурно-спортивної реабілітації – особа, яка організовує та/або проводить заходи з фізкультурно-спортивної реабілітації військовослужбовців і має спеціальну освіту та відповідний освітньо-кваліфікаційний рівень; до цих осіб належать: начальники, інструктори військових частин; науково-педагогічні (педагогічні) працівники, викладачі, інструктори, тренери кафедр фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту ВВНЗ, ВНП ЗВО, ЗФПВО, військових (військово-морських) ліцеїв; адміністративний та тренерський (інструкторський) склад закладів фізичної культури і спорту Міноборони; наукові працівники наукових підрозділів з питань фізичної підготовки і спорту.

Фізична культура – діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на забезпечення рухової активності людей з метою їх гармонійного, передусім фізичного, розвитку та ведення здорового способу життя. Фізична культура має такі напрями: адаптивний спорт, фізичне виховання різних груп населення, масовий спорт, фізкультурно-спортивна реабілітація.

Фізична вправа – організована рухова дія чи їхня сукупність, яка виконується з метою покращення фізичного стану, а також вирішення службових та інших завдань. Фізичні вправи є основним засобом усіх форм фізичної підготовки, що застосовуються у фізкультурно-спортивній реабілітації військовослужбовців.

Фізкультурно-спортивна реабілітація – система заходів, розроблених із застосуванням фізичних вправ для відновлення здоров'я особи та спрямованих на відновлення і компенсацію за допомогою занять фізичною культурою і спортом функціональних можливостей її організму для поліпшення фізичного і психологічного стану.

Цитата (*citation, від лат. cito – зрушую, викликаю*) – фрагмент (уривок) з правомірно оприлюдненого твору, записаного виконання, правомірно оприлюдненої фонограми або відеограми, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора та/або виконавця, виробника фонограми, виробника відеограми і джерела цитування, іншою особою з метою зробити зрозумілішими власні твердження або для посилання на вираження іншої особи в незмінному (автентичному) вигляді або в перекладі такого фрагмента (уривка) [1].

Інші терміни, які використовуються у цій Доктрині, вживаються у значеннях, наведених, в Інструкції “З фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України” (посилання 18) та інших нормативно-правових актах України (посилання 1 – 16), Міністерства оборони України (посилання 17 – 19), Головнокомандувача ЗС України (посилання 20, 21), Генерального штабу ЗС України (посилання 22 – 24),

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)

1. Закон України “Про авторське право і суміжні права”, введений в дію постановою Верховної Ради України від 20.03.2023 № 2974-IX.
2. Порядок “Оформлення військових публікацій у Збройних Силах України”, ДДП 1-0(189), затверджені та введені в дію наказом Головнокомандувача Збройних Сил України від 19.02.2022 № 60.
3. Директива Головнокомандувача Збройних Сил України від 27.05.2025 № Д-2 “Про організацію розробки доктринальних документів Збройних Сил України”.
4. Артеменко А. Б. Інтеграція військовослужбовців з інвалідністю після повернення із зони бойових дій в освітнє середовище вищого навчального закладу. Вчені записки ХГУ “НУА”, 2018, (24), 199–205.
5. Гамрецький І. С., Столяренко О.В., Столяренко О.В. Інтеграція людей з особливими потребами у суспільство як прояв ціннісного і толерантного ставлення до людей. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами. 2012, (9), 27–39.
6. Збірник “Досвіду забезпечення фізичної готовності військовослужбовців Збройних Сил України в умовах дії правового режиму воєнного стану”, ВП 7-72(162).68, затверджені начальником Генерального штабу Збройних Сил України 26.03.2024.
7. Логвиненко І. О., Нестерчук Н. Є. Фізична терапія військовослужбовців, учасників бойових дій, безпосередньо приймавших участь в операції об’єднаних сил. Реабілітаційні та фізкультурно-рекреаційні аспекти розвитку людини. Рівне. 2021, (8), 34–39.
8. Михайлов В. В., Юдін В. Д., Фурдик В. Д., Верхогляд М. М. Принципи та процеси фізкультурно-спортивної реабілітації у Збройних Силах України / Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки і спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху Євроатлантичної інтеграції України: тези VIII Міжнар. наук.-практ. конф. К. : НУОУ, 2024. – С. 410-414.
9. Національна система фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни та членів їх сімей, сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, затвердженого Указом Президента України від 23.08.2020 №342/2020.
10. Оленев Д.Г. та інші. Досвід забезпечення фізичної готовності військовослужбовців Збройних Сил України в умовах дії правового режиму воєнного стану / військова навчально-методична публікація командирам (начальникам, інструкторам). Головне управління доктрин та підготовки Генерального штабу Збройних Сил України, 2024, 110 с.
11. Оленев Д.Г. та інші. Обґрунтування основ використання засобів фізкультурно-спортивної реабілітації військовослужбовців - осіб з інвалідністю та травмованих внаслідок бойової діяльності, науково-дослідна робота, шифр – 0123U101112 «Відновлення», НУОУ, 2024, 523 с.
12. Петрачков О. В., Михайлов В. В., Юдін В. Д. Основи функціонування фізкультурно-спортивної реабілітації у Збройних Силах України / Сучасні

тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки і спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху Євроатлантичної інтеграції України: тези VIII Міжнар. наук.-практ. конф. К. : НУОУ, 2024. – С. 401-405.

13. Петрачков О. В., Михайлов В. В., Юдін В. Д. Проведення фізкультурно-спортивної реабілітації у Збройних Силах України. Інноваційні технології організації фізичної підготовки з урахуванням досвіду підготовки військовослужбовців Збройних Сил України та сучасних військових конфліктів: Збірник тез доповідей II науково-практичної конференції (Львів, 21 лютого 2025 р.). – Львів: НАСВ, 2025. – С. 129 – 132.

14. Петрачков О. В., Кувшинов О. В., Михайлов В. В. Вимоги до фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації військовослужбовців. Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки і спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху Євроатлантичної інтеграції України: тези VII Міжнар. наук.-практ. конф. К.: НУОУ, 2023, 452-457.

15. Петрачков О. В., Кувшинов О. В., Михайлов В. В. Доцільність введення посад фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації в Збройних Силах України. Актуальні питання забезпечення службово-бойової діяльності сил сектору безпеки і оборони в умовах воєнного стану : матеріали міжвідомчого круглого столу співробітників підрозділів СБУ, науково-педагогічних працівників НА СБУ, представників сил безпеки і оборони України, здобувачів вищої освіти, Київ : НА СБУ, (2), 2024, 217-222.

16. Суспо В. В. Михайлов В. В. Оцінювання фізичної підготовленості військовослужбовців з обмеженими функціональними можливостями у збройних силах зарубіжних країн. Фізичне виховання та спорт, (2), 2024, 57-67.

17. Фурдик В.Д., Верхогляд М.М., Юдін В.Д. Методика ведення обліку осіб, що потребують фізкультурно-спортивної реабілітації та механізми їх зарахування до груп фізкультурно-спортивної реабілітації у військовій частині. Інноваційні технології організації фізичної підготовки з урахуванням досвіду підготовки військовослужбовців Збройних Сил України та сучасних військових конфліктів: Збірник тез доповідей II науково-практичної конференції (Львів, 21 лютого 2025 р.). – Львів: НАСВ, 2025. – С. 208 – 212.

18. Юденко О.В., Оленев Д.Г., Лошицький М.В., Петрачков О.В., Сухорада Г.І. Пропедевтика фізкультурно-спортивної реабілітації учасників бойових дій. Навчальний посібник для здобувачів освіти за спеціальністю 017 “Фізична культура і спорт”, Київ: НУОУ, 2024, 256 с.

19. FM 7-22 / Change No. 1 Headquarters Department of the Army Washington, D.C., 8 October 2020

20. Holistic Health And Fitness – Soldier Readiness System. U.S. Army Center for Initial Military Training, Published by CALL, June 5, 2023 No. 23-06 (784), 101 p.

21. World Health Organization. Access mode: <https://www.who.int>.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

ДЛЯ ЗАМІТОК

[illegible]

[illegible]

ДЛЯ ЗАМІТОК

[illegible]

[illegible]

